

“Muhteşem” Pazarlama Reytingi

Prof. Dr. Hasan Tahsin Fendođlu
Anayasa Hukukçusu

11 Aralık 2010 tarihinden itibaren yani bir ay kadar önce fragmanların yayımlanmaya başlamasından itibaren 75 bin şikâyet alan, daha sonra 5 Ocak günü bir televizyon kanalında görücüye çıkan “**Muhteşem Yüzyıl**” isimli dizi, eleştirilerin odağı olmuştur. RTÜK’e 2010 yılının dokuz aylık döneminde 64 bin 664 bin vatandaş şikâyeti yapılırken, kamuoyunda tepkilere yol açan “Muhteşem Yüzyıl” dizisinin tanıtım görüntülerinin yayımlanmaya başladığı 11 Aralıktan itibaren 6 Ocak tarihe kadar (25 günde) yaklaşık 75 bin şikâyet gelmiştir. Üst kurula gelen yıllık ortalama şikâyet sayısı 65 bindir. Oysa sadece “Muhteşem Yüzyıl” için gelen şikâyetler (25 günde) yaklaşık 75 bin dolayındadır. **25 günde bu dizi için alınan şikâyet sayısı, RTÜK’ e yapılan bir yıllık şikâyet sayısından daha fazladır.** Dizinin fragmanlarının yayımlanmasından sonra, 6 Ocak akşamına kadar gelen toplam şikâyetin yüzde 93’ü diziyile ilgilidir. Şikâyetler özel kişilerden olduğu kadar tüzel kişilerden de gelmiştir ve gelmeye devam ediyor. Şikâyetlerde göze çarpan bir diğer unsur **dizinin fragmanlarının gösterildiği andan itibaren itiraz edilen noktaların, dizi gösterime girmesinden sonra da devam etmesidir.** Şikâyetlerde, çoğunlukla Osmanlı hanedanının yanlış tanıtıldığı, tarihimize hakaret edildiği konuları üzerinde durulmaktadır.

A. Diziye tepki gösterenler şu gerekçeleri belirtmektedirler;

1. Dizi, Batıdaki Dođu algısına yani **oryantalistlerin** kafa yapısına uygun olarak hazırlanmıştır. Batının Dođuda görmek istediği gizemli “harem hayatı” bir Türk televizyonuna taşınmıştır. **Batı'nın harem fantezileri** Türk izleyici ile buluşturulmuştur.
2. “**Hayvan muamelesi gören köleler**”, “**çıplak cariyeler**”, “**kafa kopartan barbarlar**”, “**yargının-adaletin olmadığı bir hukuk sistemi**” ve “zulüm üzerine kurulu bir emperyalist imparatorluk algısı” zihinlere kazınmıştır. “**Kalitesiz vezirler**”, “**kukla devlet erkânı**”, “**diktatöryel yönetim**” ve “**entrika içerisindeki Saray**” algısı ile kültür ve uygarlığımız kötülenmek istenmektedir.
3. Cariye getirmeleri için Tatar-Türk karışımı eşkıyaların (günümüzde terörist) gasp ve yağma yapmasına sıcak bakan, her akşam kendisine bakımı yapılarak sunulan farklı bir cariyeyi bekleyen **Kanuni Sultan Süleyman** imgesi sergilenmiştir. Dizinin başındaki yarı Türk yarı Tatar bir kavmin Hıristiyan bir köyü yakıp yıkması, **suçsuz din adamı, çocuk ve kadınları öldürmesi**, dizinin asıl kahramanı olan **Hürrem**'in dramını başlatması doğru olabilir mi? Bilindiđi gibi İslam dünyasında Türklere “Tatar” da denilmektedir.
4. **Özel yaşamın gizliliği** tüm hukuk sistemlerinde kabul edilmiş ve korunması gereken bir hak; hal böyle iken, dizinin harem dairesinde geçmesi, dizinin mahremi sergilemesi –**ölü Sultan da olsa**- insan haklarına ne kadar uygundur? Kaldı ki Kanuni'nin özel hayatı bu şekilde değildi. Tarih reytinge kurban edilebilir mi? O dönemdeki Valide Sultan Rusça bilir miydi? Getirilen cariyelere “mal” muamelesi yapılır mıydı?
5. Herkesin bildiği gibi, Padişah **Divan-ı Hümayuna** (Fatihten sonra) iştirak etmez, kafes arkasından Divanı izlerdi. Dizide ise Sultan, Divanı Hümayuna iştirak etmiş, üstelik usule aykırı olarak, Divan başlar başlamaz, kimse ile istişare etmeden kararlarını açıklamıştır. Olay 1520 yılında Topkapı Sarayındaki Harem bölümünde geçmektedir. Oysa Topkapı sarayına Harem 1540 da yani olaydan tam 20 sene sonra gelmiştir. Dizideki oryantal müzik Osmanlı sarayında yoktu. Ayrıca Babasını yeni kaybetmiş Padişah eğlence düzenleyemezdi.
6. “**Cumhuriyet**” ile “**Osmanlı'nın barışmaya başladığı, tabuların yıkıldığı**”, Türkiye'nin komşulardaki etkisinin arttığı bu dönem, “Osmanlı’yı pazarlamanın fırsatı” kabul edilmiş ve reyting uğruna tüm değerler alt üst edilmiştir. Oysa 15–16’ncı yüzyıl gibi İslam Uygarlığının altın çağında geçen bir dizi yapılacaksa, kuşkusuz ki, bu, objektif olmalıydı. Bu dizi, dış politikada başarıların kazanıldığı ve “Osmanlı Milletler Topluluđu” söyleminin olduğu bir dönemde Kanuni Sultan Süleyman’a ve O’nun kişiliğinde Osmanlı’ya karşı olan küresel hareketin bir yansıması olarak da kabul edilebilir. Dizi, sanki yabancı seyirciler için hazırlanmış, Osmanlı'nın imajını yıkmak için **dışarıya ihraç edilecek** bir dizi gibi durmaktadır.
7. **Amerika** ve **İsviçre** gibi tüm dünyanın adaletini ve üstünlüğünü kabul ettiği bir kişi, açıkça yerilmekte, tarihteki saygınlığı yerle bir edilmektedir.

B. Dizinin hakkının yenilmemesi gerektiğini savunanlar ise şunları belirtmektedirler; “dizinin önünü hemen kesmeyelim, neticede bu bir belgeseldir, kurgudur. Ön yargılı olmayalım. Bakalım dizide daha neler olacak. Bu dizi bir Müslüman Sultanın değil, Hıristiyan bir cariyenin Osmanlı’yı dize getirmesinin hikâyesidir. Dizi, “dönme”, “devşirme” ve “cariye” kavramlarını irdelemekte, tarihe ışık tutmaktadır. Diziye çok masraf edilmiştir. Diziye çevirenler asla kötü niyetli değiller”, gibi argümanlar ileri sürmektedirler.

Bu konuda sorulması gereken şudur: Acaba, son bir aydır Türkiye'nin gündeminde olan bu konu, ilgili birim veya birimlerin son bir aylık “gündem”inde yer almış mıdır? Fragmanların yayımlanmaya başlamasından itibaren ilgili birim veya birimlerin bir karar veya önlem alma yetkisi yok muydu?

(Bu yazı 09.01.2011 Tarihinde SDE org. tr sitesinde yayımlanmıştır)